

יד מהרש"א  
מסכת בבא בתרא  
פרק מי שמת  
חלק א'  
קלט: עד קמד:

## מפתח

דף קלט:	3
תד"ה אמר רבן גמליאל	3
דף קמ:	3
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק א' רשב"ם ד"ה לא ממעטא	3
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ב' תוספות ד"ה יתומים	5
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ג' תוספות ד"ה מה שמכרו	6
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ד' תוספות ד"ה מי אמרינן	7
סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ה' תוספות בא"ד לא תטול	9
רשב"ם ד"ה אם	10
דף קמ:	11
סוגיא דולדות קדשים חלק א' רשב"ם ד"ה רבא אמר	11
דף קמא:	12
סוגיא דולדות קדשים חלק ב' תוספות ד"ה אלא לאביי ובא"ד אבל	12
דף קמא:	16
גמרא והא זכר ונקבה לא אמר	16
גמרא ולימא לי' ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ולימא לי'	17
תד"ה איתיבי'	19
סוגיא דעובר פוסל חלק א' הקדמה	20
סוגיא דעובר פוסל עבדי אביו חלק ב' תד"ה דתנן העובר	21
דף קמב:	22
רשב"ם ד"ה לכשתלד	22
סוגיא דעובר פוסל חלק ג' תד"ה בן יום אחד	22
סוגיא דעובר פוסל חלק ד' תוספות בא"ד וי"ל	22
תד"ה נוחל בנכסי האם	23
דף קמג:	23
סוגיא דאת וחמור חלק א' גמרא ואמאי את וחמור	23
סוגיא דאת וחמור חלק ב' תד"ה רב נחמן אמר	26
סוגיא דאת וחמור חלק ג' תד"ה אין לך מר בקישות	27
דף קמג:	27
תד"ה תא שמע	27
תד"ה והשביחו	27
תד"ה בתוספתא	28
תד"ה השביחו לעצמן	28
דף קמד:	29
תד"ה אודייני	29
סוגיא דאשה יורשת חלק א' תד"ה באשה יורשת	29
סוגיא דאשה יורשת חלק ב' תוספות בא"ד וקצת קשה	31
דף קמד:	32
תד"ה חלה ונתרפא	32
תד"ה הכל בידי שמים	34
תד"ה חוץ מצינים פחים	34
דף קמה:	34
גמרא אמר רב נחמן	34
תוספות צריך להיות	34

## דף קלט:

### תד"ה אמר רבן גמליאל

תוס' בד"ה אמר ר"ג כו' ור"ח וה"ג ורב אלפס פסקו כרבנן כו' ור"ת אומר כו' עכ"ל ר"ל דר"ת הוסיף לומר אההוא פסקא כרבנן דאדמון משום דאדמון גופיה לא פליג וכדי ליישב ההוא כללא דכתובות דכ"מ שאמר ר"ג רואה כו' הלכה כמותו ודו"ק:

## דף קמ.

### סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק א' רשב"ם ד"ה לא ממעטא

[דף קמ עמוד א] בפרשב"ם בד"ה לא ממעטא כו' וכבר זכו יורשין והבנות יזונו עד בגר כו' עכ"ל דבריו תמוהין לכאורה כיון דמדמה להו למרובין ונתמעטו וכבר זכו בו יורשין אמאי קאמר דבנות יזונו עד בגר הל"ל דיזונו שלשתן יחד בנים ובנות ובת אשתו כמו שפירש גופיה לעיל גבי אלמנה ללשון שני וכן יש להקשות בפירושו גבי ב"ח שפי' וכשיטרוף אם יש מותר יזונו בנות עד בגר כו' עכ"ל הל"ל דיזונו בנות ובנים ביחד כדין מרובין ונתמעטו וכ"ה בהגהת אשר"י בשם ריב"א ויש ליישב דודאי אלמנה כיון דהיא נמי מתזנא בתקנתא דרבנן לאו על היתומים בלחודדיהו רמיא וה"ל שפיר כנכסים מרובין ונתמעטו ע"י זול דההפסד נמי הוה לבנות ויזונו יחד שלשתן אבל ב"ח ובת אשתו כיון דחוב הוא ועל היתומים רמיא לשלומי כשיטרוף הב"ח לא יפסידו הבנות כלום ויזונו מהמותר עד בגר ומיהו עד שעת טריפה ה"ל כמרובין ונתמעטו ויזונו ביחד כפרשב"ם ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) תקנת מזון הבנות – הבנות ניזונות עד דתבגרן או עד דתנתבן לגוברין

(ב) תקנת מזון אלמנה – אלמנה ניזונית כל ימי מיגר אלמנותה

(2) הקדמה ב'

(א) "נכסים מרובין" מספיקין למיזן בן ובת עד בגר בת

(ב) "נכסים מועטין" לא מספיקין למיזן בן ובת עד בגר בת

(3) הקדמה ג'

(א) בנכסים מועטין בת ניזונית עד בגר והשאר לבן ובדליכא שאר ישאל בן על הפתחים

(ב) בנכסים מרובין עושין חלוקה מיד – לבת נותנין נכסים אשר לפי שומא יספיק למזונותה עד בגר ובן נוטל שאר נכסים – עיין רשב"ם ד"ה כבר זכו בהן יורשים

(ג) נכסים מרובין בשעת מיתה ואשר לאחר כך נתמעטו ונעשו מועטין – כבר זכו בהן יורשים והבן ובת מפסידין לפי ערכן הראוי להן

טבלא א'	הכל לבנות	בנים ישאלו
מרובין	חולקין מיד לבנות מאי דצריכין עד בגר והשאר לבנים	והשאר לבנים
מרובין ונתמעטו	חולקין מיד לבנות מאי דצריכין עד בגר והשאר לבנים	אם לאח"כ נתמעטו מפסידין לפי חלקם

(4) גמרא

(א) איבעיא א' – אלמנתו מהו שתמעט בנכסים

(5) רשב"ם

(א) משתעי בנכסים אשר "מרובין" חשיבי אי לאו מזונות לאלמנה

(ב) פירוש א' לאיבעיא א'

(i) צד א' – אלמנה ממעטא – יש כאן דין נכסים מועטין בין לגבי בת בין לגבי אלמנה ולכן אלמנה ובת קודמין לבן עד בגר בת – ולאחר בגר בת ממה שנשאר ניזונית אלמנה כל שאר ימי מיגר אלמנותה והשאר לבן – ובדליכא שאר שואל על הפתחים

(ii) צד ב' – אלמנה לא ממעטא – ואכתי לגבי בת נכסים "מרובין" מיקרי וחולקין מיד כדקבענו לעיל דלבת נותנין נכסים אשר לפי שומא יספיק למזונותה עד בגר ובן נוטל שאר נכסים – ואלמנה ניזונית מן חלק הבן

(ג) פירוש ב' לאיבעיא א'

(i) צד א' – אלמנה ממעטא – פירושו דומה לצד א' דפירוש א'

(ii) צד ב' – אלמנה לא ממעטא – ואכתי לגבי בת נכסים "מרובין" מיקרי וחולקין לנכסים מיד כדאמרן – ברם מזונות אשר עד בגר בת נותנין לאלמנה לפרקים ממעטין לנכסים לאחר החלוקה בתורת "מרובין שנתמעטו" ולכן מפסידין בן ובת לפי ערכן הראוי להן ונמצא אשר "ניזונין שלשתן ביחד"

טבלא ב' – אלמנה בנכסים מרובין	פירוש א'	פירוש ב'
צד א' – ממעטא	בת ואלמנה תרוייהו יש להן דין נכסים מועטין	בת ואלמנה תרוייהו יש להן דין נכסים מועטין
צד ב' – לא ממעטא	מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ואלמנה ניזונית מן חלק הבן	מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ומזונות אלמנה "נתמעטו" לאחר חלוקה" חשיבי ומפסידין בן ובת לפי חלקם

(6) המשך דגמרא – איבעיא ב' בת אשתו ובעל חוב מהו שימעטו בנכסים

(7) רשב"ם

(א) צד א' דאיבעיא ב' אינו מענינו

(ב) צד ב' דאיבעיא ב' אשר בת אשתו לא ממעטא – נכסים אכתי "מרובין" מיקרי וחולקין מיד כדקבענו לעיל דלבת נותנין נכסים אשר לפי שומא יספיק למזונותה עד בגר ובן נוטל שאר נכסים – ברם מזונות אשר עד בגר בת נותנין לבת אשתו לפרקים ממעטין לנכסים לאחר החלוקה בתורת "מרובין שנתמעטו" – ותיזון בת אשתו מן הבן והבת לא מפסידה

(ג) צד ב' דאיבעיא ב' אשר בעל חוב לא ממעט – חולקין מיד כדאמרן ונכסים מרובין מיקרי עד שעת טריפה והבן אוכל מחלקו בלי ניכוי לנכסים אשר לעתיד יטרוף בעל חוב ונמצא אשר "בן ובת ניזונין ביחד" – ברם לאחר טריפה מה שגבה בעל חוב "נתמעטו" מיקרי ויטרוף בעל חוב מן הבן והבת לא תפסיד

(8) מהרש"א

(א) קשיא לרשב"ם לגבי בת אשתו ולגבי בעל חוב לאחר טריפה

(i) בפירושו לצד ב' לאיבעיא ב' דלא ממעטין – משתמש רשב"ם בדרך פירוש ב' לצד ב' דאיבעיא א' (לגבי אלמנה) אשר אופן זה מרובין ונתמעטו מיקרי

(ii) ותיקשי דהרי לגבי אלמנה קבע רשב"ם לצד ב' דאיבעיא א' אשר "ניזונין שלשתן כאחד" – ומאי שנא בת אשתו ובעל חוב לאחר טריפה אשר לא מפסידה בת למזונות בת אשתו ולטריפת בעל חוב

(ב) תירוץ

(i) מרובין ונתמעטו דקבענו דמפסידין בת וכן לפי ערכן היינו כגון דנתמעטו על ידי זול או קלקול – דהפסד זו רמיא בין על בן בין על בת – וכמו כן מזונות אלמנה דבתקנתא דרבנן תליא אף הפסד זו רמיא בין על בן בין על בת

(ii) אבל תשלומי בת אשתו וגביית בעל חוב איתמי רמיא ולכן לא מפסידה בת

(ג) שים לב אשר לפני טריפה מה שיגבה בעל חוב בסוף לאו חובות יתמי מיקרי לעניננו ולכן "יזונו ביחד"

## סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ב' תוספות ד"ה יתומים

תוס' בד"ה יתומים שקדמו כו' וא"ת כיון כו' מה חילוק יש בין נכסים מרובים למועטין כו' עכ"ל ר"ל דודאי איכא בינייהו דמרובין יזונו בנים עם הבנות עד בגר ובמועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו אלא דמאי רבותיה דמועטין דנקט שקדמו ומכרו מה שמכרו מכרו כיון דאין חילוק בין מרובין למועטין דבשניהם יזונו עד בגר ואם מכרו מכרו ואפילו אם תפסו ולכתחלה אין רשאין למכור בשניהם ותרצו דיש חילוק דמרובין יש להם תפיסת יד טפי למכור לכתחלה לצורך גדול כמו לפדיון שבויים כמ"ש המרדכי ועוד דמרובין ונתמעטו יזונו הבנות והבנים ביחד ויפסידו הבנות ובמועטין לא יפסידו כלום וק"ל:

(1) מימרא דגמרא כמבואר בתוספות – "יתומין שקדמו ומכרו בנכסים מועטין מה שמכרו מכור" אפילו בשכבר תפסו בנות חלקן – ברם לכתחלה אין רשאין למכור

(2) תוספות

(א) קשיא

(i) גם בנכסים מרובין דינו ככה דמה שמכרו מכור אפילו בשכבר תפסו בנות חלקן ודלכתחלה אין רשאין למכור

(ii) ותיקשי איזה חילוק יש בין נכסים מרובין לנכסים מועטין

(ב) תירוץ

(i) שונין בזה דבנכסים מרובין רשאין יתומים למכור לכתחלה לצורך גדול

(ii) ועוד דמרובין ונתמעטו יזונו הבנים עם הבנות ובנכסים מועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים

(3) מהרש"א

(א) קשיא לקושית תוספות

- (i) הוה להו לתוספות לאסוקי אדעתייהו מעיקרא אשר בסוגיא דידן קבענו דבנכסים מרובין יזונו בנים עם בנות ובמועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים
- (ב) תירוך – הא לך שיעור דברי תוספות
- (i) לכתחלה קא סברי תוספות דמהא דמימרא דגמרא לא הזכירה אלא נכסים מועטין – מוכח דדין מה שמכרו מכור בנכסים מועטין רבואת היא ביותר – ולכן מקשי למה מכרו מכור רבואת היא ביותר לנכסים מועטין
- (ii) בין בנכסים מרובין מיתזן בת עד בגר ולמה רבואת היא ביותר אשר בנכסים מועטין מה שמכרו מכור
- (iii) ומתרצי מכרו מכור רבואת היא ביותר בנכסים מועטין משום ב' טעמים
- (1) ראשית משום דיתומים יד להן תפיסת יד יותר בנכסים מרובין דהרי בנכסים מרובין מוכרין אף לכתחילה לצורך פדיון שבויים וכדומה מה שאין כן בנכסים מועטין דאין מוכרין לכתחלה כל עיקר
- (2) ועוד דקבענו דבנכסים מרובין יזונו בנים עם בנות ובמועטין הבנות יזונו והבנים ישאלו על הפתחים

## סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ג' תוספות ד"ה מה שמכרו

בד"ה מה שמכרו כו' ופי' בקונטרס זכו בהן יורשין של כתובה הקטנה ופליג רב נחמן כו' עכ"ל התם ודאי ניחא להו לפירושו דאזלינן בין במרובין ונתמעטו ובין במועטין ונתרבו בתר שעת מיתה כמ"ש הרא"ש שם אלא דהכא קשה להו במועטין ונתרבו דניזל נמי בתר שעת מיתה ומשום דלפירוש רש"י ק"ק התם דנימא נמי בסיפא כבר זכו ביה יורשין הוצרכו לומר דאעפ"כ הכריחו לפרש כן משום דפליג רב נחמן כו' דמשמע לבני קטנה אמר לפייס כו' ודו"ק:

(1) משנה במכסת כתובות

מי שהי' נשוי ב' נשים – לאחת כתב כתובה גדולה ולשני' כתב כתובה קטנה – ומתו ואח"כ מת הוא – יורשי כתובה גדולה טוענין אשר עליהן למירווח לירש כתובה גדולה על סמך תקנת בנין דיכרין – ויורשי כתובה קטנה טוענין שעל כולן לירש לנכסי אב בשוה לפי דיני נחלות – אם יש שם מותר דינר זוכין יורשי כתובה גדולה בטענתן

(2) גמרא

(א) כשהיו נכסים מרובין בשעת מיתה ונתמעטו – כלומר דבשעת מיתה הי' מותר דינר ועכשיו נתמעטו וליכא מותר דינר – כבר זכו בהן יורשים – כלומר יורשי כתובה גדולה כבר זכו בכתובת אמן מחמת דמעיקרא בשעת מיתה הי' מותר דינר

(ב) שאלה

(i) כשהיו נכסים מועטין בשעת מיתה דלא הי' מותר דינר ולאח"כ נתרבו ואיכא מותר דינר באופן כזה אמר רב עמרם ליורשי כתובה קטנה זילו פייסינהו

(3) רש"י – ביאור למימרא דרב עמרם

(א) רב עמרם אמר להו ליורשי כתובה קטנה לפייס ליורשי כתובה גדולה דאי לא עושין פשרה יזכו יורשי כתובה גדולה דהרי עכשיו איכא מותר דינר ולא איכפת לן דלא הי' מותר דינר בשעת מיתה

(4) המשך דגמרא בכתובות

(i) רב נחמן אמר כשם שמרובין ונתמעטו **כבר** זכו בהן יורשים כך מועטין ונתרבו {שים לב **דלא אמר כבר**} זכו בהן יורשים

(5) רש"י

(א) רב נחמן פליג ארב עמרם – דרב נחמן ס"ל דבשעת מיתה תליא מילתא ומה שלבסוף איכא מותר דינר לא מעלה ולא מוריד

(6) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) קשיא

(i) לשיטת רש"י דרב נחמן בטר שעת מיתה אזיל אף במועטין ונתרבו הי' לו לרב נחמן למימר "כבר" אף למועטין ונתרבו כזה: כשם שמרובין ונתמעטו **כבר** [בשעת מיתה] זכו בהן יורשי כתובה גדולה כך מועטין ונתרבו **כבר** [בשעת מיתה] זכו בהן יורשי כתובה קטנה

(ב) תירוצ

(i) מכל מקום יותר מסתבר דרב נחמן בטר שעת מיתה אזיל – דהרי קבענו מלשונו של רב עמרם דמדינא זוכין יורשי כתובה גדולה דלא אזלינן בטר שעת מיתה – וכיון דפליג רב נחמן ארב עמרם מוכרח דרב נחמן ס"ל דיורשי כתובה קטנה זוכין במועטין ונתרבו דבטר שעת מיתה אזיל

(7) המשך תוספות על פי דבריהם בדיבור הקודם

(א) קשיא – בסוגיא דידן מסקינן אשר בין במרובין ונתמעטו בין במועטין ונתרבו כבר זכו בהן יורשין ומה שמכרו מכור ולא אזלינן בטר שעת מיתה

## סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ד' תוספות ד"ה מי אמרינן

בד"ה מי אמרינן כו' הג"ה וכו' כ בתוספתא ותיזון כו' הכל יהיה לבנות ואי כו' עכ"ל צ"ל דהאי פירושא הוא ממש כפירוש הראשון שפרשב"ם שיש כאן נכסים מרובין אי לאו מזונות האלמנה ויש כאן דין נכסים מועטים בשביל הבנות אבל לא שיש נכסים מועטין ממש בשביל הבנות ומ"ש בתוס' אי לא ממעטא הכל לבנות כו' ר"ל שהם לא יפסידו כלום אף בנכסים מרובין והאלמנה תיזון עם הבנים כפרשב"ם בלשון ראשון אבל אין לפרש דר"ל שיש נכסים מועטין ממש בשביל הבנות בלאו מזונות האלמנה שהרי בהג"ה שנית רוצה לפרש אי לא ממעטין נזונות שלשתן וזה לא שייך אלא היכא דליכא נכסים מועטין בשביל הבנות בלחוד מיהו הך אבעיא דאלמנתו ובת איזה קודמת כו' ודאי איירי שפיר דאיכא נכסים מועטין בשביל הבנות לחוד כפרשב"ם ומהרש"ל דחק למחוק זאת האבעיא דאלמנתו ובת כו' לפי התוספות ואין צורך וכתב הרמב"ן בחידושו דלפום דפשטינן דאלמנה קודמת פשיט נמי דאלמנתו ממעטת בנכסים כו' ואף על גב דב"ה לא ממעט כו' התם משום דנכסי קמי יתמי רמו כו' וה"ל כמרובין ונתמעטו אבל אלמנה כיון דנכסי ברשותה קיימי ודאי ממעטת כו' עכ"ל ע"ש באורך:

(1) הקדמה א'

(א) תקנת מזון הבנות – הבנות ניזונות עד דתבגרן או עד דתנתבן לגוברין

(ב) תקנת מזון אלמנה – אלמנה ניזונית כל ימי מיגר אלמנותה

(2) הקדמה ב'

(א) נכסים מרובין מספיקין למיזן בן ובת עד בגר בת

(ב) נכסים מועטין לא מספיקין למיזן בן ובת עד בגר בת

(3) הקדמה ג'

(א) בנכסים מועטין בת ניזונית עד בגר והשאר לבן ובדליכא שאר ישאל בן על הפתחים

(ב) בנכסים מרובין עושין חלוקה מיד – לבת נותנין נכסים אשר לפי שומא יספיק למזונותה עד בגר ובן נוטל שאר נכסים

(ג) נכסים דבשעת מיתה נכסים מרובין חשיבי ולאח"כ נתמעטו ונעשו מועטין – כבר זכו בהן יורשים והבן ובת מפסידין לפי ערכן הראוי להן

(4) גמרא

(א) איבעיא א' – אלמנה מהו שתמעט בנכסים

(5) רשב"ם – פירוש א' לאיבעיא א' – פירוש ב' דרשב"ם אינו מעניינו עכשיו

(א) פירוש א' לאיבעיא א' – מדובר בנכסים אשר "מרובין" חשיבי אי לאו מזונות דאלמנה

(i) צד א' – אלמנה ממעטא – יש כאן דין נכסים מועטין בין לגבי בת בין לגבי אלמנה ולכן אלמנה ובת קודמין לבן עד בגר בת – ולאחר בגר בת ממה שנשאר ניזונית אלמנה כל שאר ימי מיגר אלמנותה והשאר לבנים – ובדליכא שאר ישאלו על הפתחים

(ii) צד ב' – אלמנה לא ממעטא – ואכתי לגבי בת נכסים "מרובין" מיקרי וחולקין מיד כדקבענו לעיל דלבת נותנין נכסים אשר לפי שומא יספיק למזונותה עד בגר ובן נוטל שאר נכסים – ואלמנה ניזונית מן חלק הבן

טבלא א' – אלמנה בנכסים מרובין	פירוש א' לרשב"ם
צד א' – ממעטא	בת ואלמנה תרויהו יש להן דין נכסים מועטין
צד ב' – לא ממעטא	מרובין חשיבי לגבי בת ועושין חלוקה מיד ואלמנה ניזונית מן חלק הבן

(6) תוספות

(א) הג"ה א'

(i) צד א' – אלמנה ממעטא – "תיזון האלמנה עם הבנות עד בגר"

(ii) צד ב' – אלמנה לא ממעטא – "הכל יהי לבנות"

(7) מהרש"א

(א) אף על גב דהג"ה א' משתמש בלשונות שונים מ"מ אזל בשיטת פירוש א' דרשב"ם

(i) מדוב בשיש כאן נכסים מרובין אי לאו מזונות דאלמנה

(ii) לצד א' "תיזון האלמנה עם הבנות עד בגר" משמעו דבין בנות בין אלמנה יש להן קדימה כדין נכסים מועטין וקודמין לבן

(iii) ולצד ב' דאלמנה "הכל יהא לבנות" משמעו אשר בן מיזן לאלמנה מן חלקו בנכסים מרובין

(ב) שאלה

(i) האם יכול להיות דמיירי בנכסים מועטין והא דאמר הג"ה א' לצד ב' דאי לא ממעטא "הכל יהא לבנות" משמעו דדיקא לבת איכא קדימה כדין נכסים מועטין

(ג) תשובה



(i) לא יתכן – דבתוספות איכא הג"ה ב' דס"ל כהג"ה א' בצד א' דאיבעיא אבל פליגי על הג"ה א' בצד ב' ומפרש דאלו לא ממעטא "ניזונות שלשתן" – ואי אמרת דאיבעיא בנכסים מועטין משתעי פשיטא דמיהת בת קודמת לבן

## סוגיא דמרובין ונתמעטו חלק ה' תוספות בא"ד לא תטול

בא"ד לא תטול האלמנה כו' הג"ה ואומר ר"י לכאורה כו' כתבתי בפנים ע"כ הגה"ה וכן משמע בירושלמי כו' עכ"ל כצ"ל האי וכן משמע קאי אדלעיל דלא קאי הך אבעיא דמסיק בה אלמנה ובת אלמנה קודמת אלא בשיש בנים עם הבנות שיש כאן דין נכסים מועטין והירושלמי ניתא לשני הפירושים של ההגהות כי ב' הפירושים הלוקים בפ"א אי לא ממעטא האלמנה והירושלמי הולך למאי דמסיק דממעטא ועדיפא מבת שהיא קודמת לבת ודברי מהרש"ל בזה אינן מבוררים ודו"ק:

(1) הקדמה

(א) קבענו בדיבור הקודם אשר הג"ה א' והג"ה ב' פליגי בצד ב' דאיבעיא א' דהיינו לצד דאלמנה לא ממעטא באופן שיש כאן נכסים מרובין אי לאו מזונות דאלמנה

(2) גמרא

(א) איבעיא ג' – אלמנה ובת איזו מהן קודמת

(3) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) מטעם דאינו מעניינו קובעים תוספות דהיכא דליכא בנים בשום אופן לית לבת דין קדימה של נכסים מועטין ודלכן בין איבעיא א' בין איבעיא ג' משתעי באופן דלא זו בלבד דאיכא בת ואלמנה אלא אף זו דאיכא בן

(ב) שאלה

(i) אם כן תיקשי באיזו אופן שונין איבעיא א' ואיבעיא ג'

(ג) תשובה – הי לך שיעור דגמרא

(i) אם תימצי לומר אשר לגבי איבעיא א' דמיירי בנכסים מרובין צודק צד א' אשר אלמנה ממעטא בנכסים מרובין – ודלכן בין בנות בין אלמנה יש להן דין קדימה דנכסים מועטין

(ii) תיבעי איבעיא ג' בת ואלמנה איזו מהן קודמת באופן דלתרוייהו יש להן דין קדימה דנכסים מועטין

(4) המשך תוספות כמבואר במהרש"א

(א) ירושלמי מבאר איבעיא ג' כדאמרן

(5) מהרש"א

(א) שאלה

(i) האם נטריח למידק מן ירושלמי איזו הג"ה צודק

(ב) תשובה

(i) לא יתכן דהרי קבענו אשר הג"ה א' והג"ה ב' פליגי דיקא בצד ב' דאיבעיא א' ובצד א' לא פליגי ואשר איבעיא ג' דמייתי לה ירושלמי מצדיק צד א' דאיבעיא א'

## רשב"ם ד"ה אם

[דף קמ עמוד ב] בפרשב"ם בד"ה ה"ג אם כו' כדאמרינן בגמרא והא זכר כו' לא היה חפץ בלידת תאומים א"נ אין לידת כו' עכ"ל ר"ל לפירוש ראשון דאף אם לידת תאומים הוי נמי בכלל לשון אם זכר כו' מכל מקום מספק לית לן למימר אלא דדעתו אזכר לחוד ואנקבה לחודה קאמר ולא תאומים דשמא לא היה חפץ בלידת תאומים ולא אסיק אדעתיה לתת מתנה לתאומים ואי נמי אין לידת תאומים בכלל אם כו' ולא תקשי לך מההיא שהביא רשב"ם לקמן אם זכר עולה אם נקבה שלמים ילדה שני זכרים אחד מהם כו' דהתם למה לא יהיה חפץ בלידת תאומים להקדיש אחד ולמה יגרע כח הקדש בתאומים וכן ללשון שני ודאי בכלל אם זכר הוי נמי ב' זכרים וכן בכלל אם נקבה הוי בכלל שני נקבות ותו לא מידי ודו"ק:

(1) משנה

(א) אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים – וילדה זכר ונקבה – זכר נוטל מנה נקבה נוטלת מאתים

(2) רשב"ם

(א) לית לאוקים למשנה בילדה תאומים זכר ונקבה – דאלו כן מצד ב' טעמים לא הי' אב נותן כלום

(ב) טעם א' – דמצי אב למיטען דלא כיוון לתאומים דזכר ונקבה

(ג) טעם ב' – אף אם תאמר דכיוון לתאומים דזכר ונקבה מכל מקום מצי למיטען דבלשון אמירתו לא נכללו תאומים

(3) משנה בתמורה הובאת ברשב"ם ד"ה רבא אמר

(א) מי שאמר על עובר בהמה "אם זכר עולה אם נקבה שלמים" – אם ילדה ב' זכרים אחד מהם יקרב עולה והשני ימכר לחייבי עולה ודמיו חולין – ואם ילדה ב' נקבות אחת מהם תקרב שלמים והשני תמכר לחייבי שלמים ודמיו חולין

(4) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי אמרינן דמיהת חלה קדושה על חד מהני זכרים ועל חדא מהני נקבות

(ii) הכא נמי נימא דלא כיוון להקדיש זכר אא"כ נולד חד זכר ודלא כיוון להקדיש נקבה אא"כ נולדה חד נקבה – ודבדבריו אינן נכללין תאומים דב' זכרים או ב' נקבות

(ב) תירוץ

(i) לגבי כוונת מקדיש – לית סברא למימר דלא כיוון להקדיש כלום בדנולד עמו עוד זכר או בדנולדה עמה עוד נקבה דהרי אותן עוברים יתרים רק ירויחו למקדיש כשמוכרן ונוטל דמיהן

(ii) לגבי משמעות דבריו של מקדיש – הגם דלשון "אם זכר אם נקבה" אינה כוללת תאומים דזכר ונקבה – מכל מקום לשון "אם זכר" כוללת ב' זכרים ולשון "אם נקבה" כוללת ב' נקבות

## דף קמ:

### סוגיא דולדות קדשים חלק א' רשב"ם ד"ה רבא אמר

בד"ה רבא אמר כו' אין קדושה חלה עליהן דבריה הוא כו' לא יחול עליהן קדושת שלמים ועולה במעי אמן כו' עכ"ל לא הבנתי דבריו דבולדות קדשים אי הוו קדושים במעי אמן הוה חלה קדושה עלייהו אף על גב דבריה הוא דמשעת התחלת יצירתן כל פורתא קדיש ומש"ה קאמר התם דקסבר ר' שמעון בן גמליאל דוולדי קדשים בהווייתן הן קדושין ובהווייתן הוו בעלי מומין כיון דבריה הוא ולא חלה קדושה עלייהו ויש ליישב דהכא במבכרת בהמת חולין קאיירי ולרבנותא קאמר דאף במעי אמן לא יחול עליהן קדושת הפה כיון דבריה הוא ודו"ק:

(1) הקדמה א'

(א) למ"ד ולדות קדשין במעי אמן הן קדושים – קדושת אמו של עובר חלה עליו משעת יצירתו – אבל עובר במעי חולין לא חלה עליו קדושתו אלא כשמקדישו בעל בפה לאחר יצירתו

(ב) למ"ד ולדות קדשין בהווייתן הן קדושים – עובר במעי קדשים לא חלה קדושת אמו עליו עד שיוולד ועובר במעי חולין נמי לא חלה עליו קדושת פיו עד שיוולד

(2) הקדמה ב'

(א) אין קדושת בכורה חלה על עובר זכר במעי בהמת חולין עד שיוולד

(ב) אין קדושת בכורה חלה על עובר זכר כל עיקר אלו קדושת פיו לקדושה אחרת חלה עליו בשעת לידה או קודם לכן

(3) הקדמה ג'

(א) אין עובר נעשה בעל מום אלא תיכף לאחר יצירתו

(4) הקדמה ד'

(א) אין קדושה חלה על בהמה בעלת מום

(ב) נמצא

(i) דלמ"ד ולדות קדשים במעי אמן הן קדושים – עובר שנמצא בו מום קדושת אמו חלה עליו בשעת יצירתו קודם שנעשה בעל מום – וקדושת פיו לא חלה עליו דהרי בזמן שמקדישו כבר נעשה בעל מום תיכף לאחר יצירתו

(ii) ודלמ"ד ולדות קדשים בהווייתן הן קדושים – עובר שנמצא בו מום בין קדושת אמו בין קדושת פיו אינן חלות עליו בשעת לידתו דהרי כבר נעשה בעל מום תיכף לאחר יצירתו

(5) רשב"ם

(א) למ"ד דולדות קדשים במעי אמן הן קדושים – אין קדושה חלה על טומטום למאן דאמר אשר טומטום בעל מום חשיב

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) הרי קבענו דאי במעי אמן הן קדושים חלה קדושת אמו עליו בשעת יצירה לפני שנעשה בעל מום

(ב) תירוצ

(i) במבכרת חולין עסקינן שהקדישו בפיו כדי שלא תחול עליו קדושת בכורה – וקמ"ל רשב"ם דאף למ"ד במעי אמן הן קדושים – האי קדושת פיו לא מציא לחול על טומטום כדאמרן

## דף קמא.

### סוגיא דולדות קדשים חלק ב' תוספות ד"ה אלא לאביי ובא"ד אבל

[דף קמא עמוד א] תוספות בד"ה אלא לאביי כו' אבל לרב חסדא קדושת אמו חלה עליו כו' עכ"ל ר"ל ר"ל וה"ה למ"ד בהוייתן קדושים דחלה עליהן לרב חסדא אלא קדושת פיו לא חלה עליו והיינו בבהמת חולין דבהמת קדשים בין {אלו} בהוייתן {הן קדושים} בין {אלו במעי אמן הן קדושים} קדושת אמו חלה עליהן וק"ל:

בא"ד אבל אין לומר דלרבא כו' מכל מקום רישא דאיירי בתנאי ב"ד במזון הבנות כו' עכ"ל ולפי זה יהיה סברא דרבא הפוכה מדאביי דלאביי רבנן דפליגי התם מודו הכא במזון הבנות ולרבא רבן שמעון בן גמליאל דפליגי התם מודה הכא במזון הבנות ודו"ק:

(1) הקדמה א' – מחלוקת דרבן שמעון בן גמליאל ורבנן

(א) רבנן

(i) טומטום ספק זכר ספק נקבה ואינו בעל מום

(ii) ונמצא דקדושת אמו חלה עליו אף למ"ד אשר ולדות קדשים בהוייתן [בלידתן] הן קדושים

(ב) רבן שמעון בן גמליאל

(i) טומטום הרי הוא ברי' בעל מום וס"ל עוד אשר ולדות קדשים בהוייתן הן קדושים

(ii) ונמצא אשר קדושת אמו לא מצי לחול על טומטום

קדושת אמו	טומטום	ולדות קדשים	
חלה עליו	ספק זכר ספק נקבה	אפילו אלו בהוייתן	רבנן
לא חלה עליו	ברי' בעל מום	בהוייתן	רשב"ג

(2) הקדמה ב' מבוסס על ד"ה מרובין ונתמעטו

(א) בגוון דנכסים מרובין – חלקן דבנים בירושה גדולה מן מזונות דבנות

(ב) בגוון דנכסים מועטין – מזון הבנות גדולה מן חלקן דבנים בירושה

(3) משנה

(א) רישא – "מזון הבנות"

הניח בנים ובנות וטומטום בזמן שהנכסים מרובין הזכרים דוחין אותו אצל נקבות ובזמן שהנכסים מועטין נקבות דוחין אותו אצל זכרים

(ב) סיפא – "אם תלד אשתי"

האומר אם תלד אשתי זכר יטול מנה נקבה מאתים – ילדה טומטום אינו נוטל

(ג) בקיצור

משנה רישא	ירושה ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) ברישא קתני טומטום "דוחין אותו" – דלכאורה משמעו דוחין אותו ויש לו – כלומר דנוטל  
זכר היכא דזכר נוטל פחות מנקבה ונוטל כנקבה היכא דנקבה נוטלת פחות מזכר

(ii) בסיפא קתני טומטום אינו נוטל כלום – כאלו כתיב "דוחין אותו ואין לו"

(ב) תירוצו דאביי

(i) מאי דכתיב ברישא "דוחין אותו" משמעו דוחין אותו ואין לו ולכן מתאים רישא לסיפא

(ג) תירוצו דרבא

(i) ברישא אכן כיוונו למימר דוחין אותו ויש לו – והיינו טעמא – דרישא כרבנן אתיא דאית להו  
דטומטום ספק זכר ספק נקבה ואינו ברי'

(ii) משא"כ בסיפא דוחין אותו ואין לו דסיפא אתיא כרשב"ג דאית לי' דטומטום ברי' בעל מום הוא  
דאינו לא זכר ולא נקבה

משנה רישא	ירושה ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	אביי	רבא
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	אין לו	יש לו כרבנן דהרי הוא ספק
			אין לו	אין לו כרשב"ג דהרי הוא ברי'

(5) ברייתא לגבי מזון הבנות – דוחין לטומטום ויש לו

(6) גמרא

(א) קשיא

(i) לרבא ניהא דמצי לאוקמה לברייתא כרישא דמשנה דתרווייהו ס"ל דדוחין אותו ויש לו משום  
דבשיטת רבנן אזלי דהרי הוא ספק זכר ספק נקבה

(ii) אבל לאביי קשיא דהרי לדידי' קתני במשנה סתם אשר דוחין אותו ואין לו בין ברישא בין בסיפא

משנה רישא	ירושה ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	אביי	רבא
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	אין לו	יש לו כרבנן דהוי ספק
ברייתא	מזון הבנות	טומטום יש לו	קשיא	יש לו כרבנן דהוי ספק

(ב) תירוצ' דגמרא אינה מענייננו

(7) תוספות ד"ה אלא לאביי

(א) קשיא

(i) ליתרצי לאביי דמשנה דקתני בין ברישא בין בסיפא דדוחין אותו ואין לו בשיטת רשב"ג אתיא  
דטומטום ברי' הוא – מה שאין כן ברייתא דס"ל דוחין אותו ויש לו משום דבשיטת רבנן דרשב"ג  
אתיא דס"ל דטומטום ספק זכר ספק נקבה

משנה רישא	ירושה ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	אביי אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	רבא יש לו כרבנן דהוי ספק
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'
ברייטא	מזון הבנות	טומטום יש לו	יש לו כרבנן דהוי ספק	יש לו כרבנן דהוי ספק

(ב) תירוץ

(i) בדוכתא אחריתא קאמר רב חסדא דאף רשב"ג ס"ל דטומטום ספק זכר ספק נקבה – ובגמרא רוצין ליישב למשנה ולברייטא אפילו לשיטת רב חסדא

משנה רישא	ירושה ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	רשב"ג לרב חסדא ספק וקשיא למה אין לו	רבא יש לו כרבנן דהוי ספק
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	רשב"ג לרב חסדא ספק וקשיא למה אין לו	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'
ברייטא	מזון הבנות	טומטום יש לו	יש לו בין לרשב"ג בין לרבנן דהוי ספק	יש לו כרבנן דהוי ספק

(8) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) לרב חסדא דאליבי קאמר רשב"ג דטומטום ספק זכר ספק נקבה ואינו ברי' בעל מום  
(ii) תיקשי דאמאי קאמר רשב"ג לגבי ולדות קדשים דאין קדושת אמו חלה על טומטום

רבנן	רשב"ג לרב חסדא	אפילו אלו בהוייתן	טומטום	קדושת אמו
		בהוייתן [בלידתן]	ספק זכר ספק נקבה	חלה עליו
			ספק זכר ספק נקבה	קשיא אמאי לא חלה עליו

(ב) תירוץ

- (i) רב חסדא ס"ל דרשב"ג אכן קאמר דקדושת אמו חלה על עובר טומטום  
(ii) ולא פליגי רבנן ורשב"ג אלא לגבי קדושת פיו  
(1) דרשב"ג ס"ל דאין קדושת פיו חלה על טומטום  
(2) ורבנן ס"ל דאותה קדושה אכן חלה עליו  
(iii) והיינו טעמא דרשב"ג דאע"ג דטומטום אינו ברי' ואינו בעל מום מ"מ ספק זכר ספק נקבה הוא ואין דעת אדם אספק – כלומר אין דעתי' דאדם להקדיש בפיו ספק זכר ספק נקבה  
(iv) והיינו טעמא דרבנן דרשב"ג דסבירא להו דדעת אדם נמי אספק  
(ג) בקיצור כמסוכם מהרש"א ד"ה אלא לאביי  
(i) כיון דטומטום ספק הוה ולא ברי' נמצא דולדות קדשים חלה קדושת אמו עלו בין למ"ד במעי אמו הן קדושים בין למ"ד בהוייתן הן קדושים דלאו בדעתי' תליא מילתא  
(ii) ודיקא קדושת פיו לא חלה עליו אליבא דרשב"ג כיון דאין דעת אדם אספק בקדושת פיו

רבנן	אפילו אלו בהוייתן וכ"ש אלו במעי אמו	ספק זכר ספק נקבה	קדושת אמו	קדושת פיו
			חלה עליו	חלה עליו דדעתי' נמי אספק

רשב"ג לרב חסדא	בהוייתן [בלידתן]	ספק זכר ספק נקבה	אכן חלה עליו	לא חלה עליו דאין דעת' אספק
----------------	------------------	------------------	--------------	----------------------------

(9) המשך תוספות

(א) קשיא

(i) אם כן ליתרצי לאביי אליבא דרב חסדא דברייתא כרבנן אתיא דדעת' נמי אספק

רשב"ג לרב חסדא	בהוייתן [בלידתן]	ספק זכר ספק נקבה	אכן חלה עליו	לא חלה עליו דאין דעת' אספק
משנה רישא	ירושא ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	יש לו כרבנן דהוי ספק
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'
ברייתא	מזון הבנות	טומטום יש לו	רבנן יש לו דדעת' נמי אספק	יש לו כרבנן דהוי ספק

(ב) תירוץ

(i) אין לתרץ לאביי ככה

(1) אע"ג דרבנן פליגי עלי' דרשב"ג לגבי הקרבה וסבירא להו לגבי הקרבה דדעת אדם נמי אספק

(2) מכל מקום בברייתא דלאו בהקרבה משתעי מודי רבנן לרשב"ג דאין דעת אדם אספק

(ii) ולכן מובן הא דקושיא דגמרא במקומה עומדת

רשב"ג לרב חסדא	בהוייתן [בלידתן]	ספק זכר ספק נקבה	אכן חלה עליו	לא חלה עליו דאין דעת' אספק
משנה רישא	ירושא ומזון הבנות	טומטום דוחין אותו	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	יש לו כרבנן דהוי ספק
משנה סיפא	אם תלד	טומטום אינו נוטל	רשב"ג אין לו דאין דעת' אספק	אין לו כרשב"ג דהוי ברי'
ברייתא	מזון הבנות	טומטום יש לו	מובן דמקשי למה יש לו דאפילו לרבנן אין דעת' אספק שלא בהקרבה	יש לו כרבנן דהוי ספק

(ג) קשיא "ואין לומר"

(i) ניהדר לשיטת רבא דברייתא (מזון הבנות) ורישא דמשנה (מזון הבנות) דיש לו אתיא כרבנן דטומטום ספק הוי – וסיפא דמשנה (אם תלד) דאין לו אתיא כרשב"ג (שלא כרב חסדא) דטומטום ברי' הוי

(ii) אמאי לא מפרשי לשיטת רבא דמשנה וברייתא תרויהו כרשב"ג אליבא דרב חסדא אתיא דס"ל דטומטום הוי ספק – ודברייתא ורישא דמשנה דמשתעי במזונות שהוא תקנת ב"ד דעת' נמי אספק – מה שאין כן בסיפא לגבי "אם תלד" דלאו בתקנת ב"ד משתעי אין דעת' אספק

משנה רישא	מזון האשה	דוחין אותו	אימא לרבא יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל אליבא דרב חסדא דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק
משנה סיפא	אם תלד	אינו נוטל	אין לו כרבן שמעון בן גמליאל אליבא דרב חסדא דאין דעת' אספק דלא הוה תנאי ב"ד
ברייתא	מזון האשה	יש לו	יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל אליבא דרב חסדא דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק

(10) מהרש"א

(א) שים לב בטבלא דלהלן

(i) דשיטת קשיא זו לרבא שונה מקצה לקצה להא דיישבנו טעמא דאביי לא מצי לפרש לברייתא אליבא דרב חסדא – דהיינו דלאביי קבענו אשר לרב חסדא לגבי ענייני שלא בהקרבה מודי רבנן לרשב"ג דאין דעת' אספק היכא דלא משתעי בהקרבה – מה שאין כן השתא לשיטת רבא מקשי תוספות דאמאי לא מפרש רבא לרישא דמשנה ולברייתא דרשב"ג אליבא דרב חסדא מודה דלמזון האשה דעת' נמי אספק מחמת דהויא תנאי בית דין

משנה רישא	מזון האשה	דוחין אותו	טעמא דגרמא דמקשי לאביי	אימא לרבא
משנה סיפא	אם תלד	אינו נוטל	רשב"ג אליבא דרב חסדא אין לו דאין דעת' אספק	יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל אליבא דרב חסדא דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק
ברייתא	מזון האשה	יש לו	רשב"ג אליבא דרב חסדא אין לו דאין דעת' אספק	יש לו אפילו לרבן שמעון בן גמליאל אליבא דרב חסדא דמחמת תנאי ב"ד דעת' נמי אספק

## דף קמא:

### גמרא והא זכר ונקבה לא אמר

[דף קמא עמוד ב] גמרא והא זכר ונקבה לא אמר דאמר נמי אם זכר ונקבה נמי כו' ותנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל כפרשב"ם ובמתניתין לא בעי רשב"ם בפירושו לומר הכי דאמר נמי זכר ונקבה ותנא כי רוכלא כו' דא"כ הוה מפרש ליה תלמודא הכי אמתני' כדמפרש ליה הכא אברייתא וק"ל:

(1) משנה



האומר אם תלד אשתי זכר מנה אם נקבה מאתים וילדה זכר ונקבה זכר נוטל מנה נקבה  
נוטלת מאתים

(2) רשב"ם

אין משמעו ד"ילדה זכר ונקבה" דילדה תאומים זכר ונקבה – אלא משמעו דאם תלד  
זכר לחודי' נוטל מנה ואם תלד נקבה לחודה נוטלת מאתים

(3) ברייתא

המבשרני במה נפטר רחמה של אשתי אם זכר יטול מנה אם נקבה מנה ילדה זכר ונקבה  
אין לו אלא מנה

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) הרי לא אמר נותן "המבשרני זכר ונקבה יטול מנה"

(ב) תירוץ

(i) אכן מיירי כשאמר שיתן מנה אם יבשרו לו שנולדו תאומים זכר ונקבה

(5) רשב"ם

(א) קשיא

(i) אמאי לא הוזכרה אמירה זו בברייתא

(ב) תירוץ

(i) תנא כי רוכלא לא חשיב ואזיל

(6) מהרש"א

(א) קשיא לרשב"ם

(i) דילמא במשנה נמי אמר תאומים דזכר ונקבה – ולא הוזכרה אותה אמירה מחמת "תנא כי רוכלא  
לא חשיב ואזיל"

(ב) תירוץ

(i) אי הכי הוי לה לגמרא לפרש במשנה כמו בברייתא דבקושטא אמר תאומים דזכר ונקבה

## **גמרא ולימא לי' ר' יוחנן בן ברוקה היא וגמרא ולימא לי'**

שם ולימא ליה ר"י ב"ב היא וסבר לה כר' יוסי כו' ועדיפא מזדר' יוסי דר' יוסי שאני ליה  
דזווקא בירושה מאיליה סבר דזוכה העובר אבל ר"י ב"ב ע"כ לא שאני ליה בין ירושה  
מאיליה לירושה מחמת עצמו דהא סבר דמוריש אדם בן בין הבנים וכיון דאית ליה כר'  
יוסי דזוכה העובר אין לחלק בין ירושה מאיליה לירושה הבאה מחמת עצמו וק"ל:

שם ולימא ליה במבשרני כו' ולפום סברא דהשתא הא דעדיפא ליה ברתא מברא ליכא  
למימר אלא במבכרת ובחדושי הרמב"ן דה"ה דה"ה מ"מ לשנויי נוטלת נוטל מבעי ליה וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) משנה – האומר אם תלד אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר יטול מנה אם נקבה מאתים וכו'

(2) הקדמה ב'

- (א) גמרא
- (i) קשיא – למימרא דבת עדיפא לי' מבן
- (ii) תירוץ דשמואל – במבכרת עסקינן וכדרב חסדא דאמר רב חסדא בת תחלה סימן יפה לבנים
- (iii) תירוץ דרב יהודה – היינו טעמא דנותן מאתים לבת דמצוה לזון את הבנות דלא ליתזלן
- (3) הקדמה ג'
- (א) ר' יוסי – עובר יש לו זכי'
- (ב) רב הונא – עובר אין לו זכי'
- (4) גמרא
- (א) קשיא דרב נחמן לרב הונא
- (i) קתני דאומר אם ילדה אשתי זכר נוטל מנה ילדה זכר נוטל מנה – ולכאורה אותו דנוטל מנה היינו תינוק דה' עובר בשעת אמירה – הרי דעובר יש לו זכי'
- (ב) תירוץ דרב הונא – משנתינו איני יודע מי שנאה
- (ג) קשיא – הוי לי' לרב הונא לתרוצי דמשנה ר' יוסי שנאה דס"ל עובר יש לו זכי'
- (ד) תירוץ – איכא למימר דלא ס"ל ר' יוסי דעובר יש לו זכי' אלא בירושה הבאה מאילי' ולא בירושה מחמת עצמו
- (5) המשך דגמרא כמבואר במהרש"א ד"ה ולימא לי'
- (א) הקדמה
- (i) ר' יוחנן בן ברוקה ס"ל דאב מצי להוריש מחמת עצמו לבן בין הבנים
- (ii) הרי דלר' יוחנן בן ברוקה לא שנא מוריש מחמת עצמו מירושה הבאה מאילי'
- (ב) קשיא
- (i) הוה לי' לרב הונא לתרוצי דר' יוחנן בן ברוקה כר' יוסי ס"ל דעובר יש לו זכי' – וכיון דר' יוחנן בן ברוקה לא מחלק בין ירושה הבאה מאילי' לירושה מחמת עצמו מוכרח דר' יוחנן בן ברוקה בעצמו ס"ל דאף המזכה לעובר קנה
- (6) המשך דגמרא
- (א) קשיא
- (i) עוד הוי לי' לרב הונא לתרוצי דמשנתינו לא משתעי במזכה לעובר אלא דאותו מנה דמיירי בי' מתניתין זוכה בי' המבשר גופי'
- (7) מהרש"א ד"ה ולימא לי'
- (א) קשיא
- (i) אי במבשר משתעי דנוטל מאתים בנקבה – חזרה קושיא לדוכתה "למימרא בת עדיפא מבן" דהרי לא נוטלת בת כלום ולא מצית לתרוצי כר' יהודה כי היכי דלא ליתזלן
- (ב) תירוץ
- (i) אין הכי נמי אשר אלו במבשר משתעי מוכרח לתרוצי לקושית "למימרא" כשמואל אליבא דרב חסדא דבת תחלה סימן יפה לבנים
- (8) המשך מהרש"א

(א) קושיית רמב"ן

(i) במשנה קתני "אם נקבה נוטלת מאתים" בלשון נקבה – ואי במבשר משתעי היא לה למיתני "נוטל" מאתים בלשון זכר

## תד"ה איתיבי'

תוס' בד"ה איתיביה רב נחמן כו' א"נ ר"נ איירי בעובר שאינו בנו ומוקי מתני' בבנו כו' כר"י לקמן כו' עכ"ל ורב ששת דקאמר מנא אמינא לה מההיא דגר שמת כו' דאיירי בבנו לאפוקי מרב הונא קאמר דלית ליה מזכה לעובר אפילו בבנו ודקאמר נמי רב הונא לטעמיה דאמר אף לכשתלד לא קנה אף על גב דהתם לא איירי בבנו מכל מקום רב הונא גופיה אית ליה הכי אפילו הכא בבנו ועוד דהכא בשמעתין לא נחית לפלוגי בין בנו לאתר אלא דר' יוחנן מפליג הכי לקמן ורב נחמן מוקי מתניתין הכי לר"י ובירושלמי איתא דדחי סייעתא דרב ששת ומוקי לה בבנו כמ"ש בחידושי הרמב"ן וק"ל:

(1) הקדמה א'

(א) משנה – האומר אם ילדה אשתי זכר יטול מנה ילדה זכר נוטל מנה

(2) הקדמה ב'

(א) ברייתא דגר שמת

(i) גר שמת ושמעו שהיתה אשתו מעוברת אותו עובר יורש בנכסי הגר

(3) הקדמה ג'

(א) ר' יוסי – עובר יש לו זכי'

(ב) רב הונא – עובר אין לו זכי'

(4) הקדמה ד' - גמרא

(א) קשיא דרב נחמן לרב הונא – הרי במשנה קתני בהדיא דהמזכה לעובר קנה

(ב) תירוץ דרב הונא – משנתינו איני יודע מי שנאה

(ג) קשיא ולימא לי דאמר כשתלד

(ד) תירוץ

(i) רב הונא לטעמי' דאמר רב הונא אף לכשתלד לא קנה

(ii) דאיתמר – רב נחמן אמר המזכה לעובר לא קנה לכשתלד קנה – רב הונא אמר אף לכשתלד לא קנה – רב ששת אמר אחד זה ואחד זה קנה וגמר לה מן ברייתא דגר שמת דבאופן דברייתא ליכא "כשתלד"

(5) תוספות

(א) קשיא

(i) רב נחמן גופי' כרב הונא סבירא לי' דהמזכה לעובר לא קנה – ובמקום להקשות קושייתו לרב הונא מן משנתינו תיקשי לי' משנתינו לרב נחמן גופי'

(ב) תירוץ "אי נמי"

(i) רב נחמן גופי' אית לי' דלא קנה דיקא בעובר שאינו בנו – בדומה לר' יוחנן בדף קמב: - ומוקי למשנה בעובר שהוא בנו

(6) מהרש"א

(א) קשיא

(i) כיון דאיכא לחלק בין בנו לשאינו בנו – הוי לן למידחי ראי' דמייתי רב ששת מבריייתא דגר שמת אשר קנה אפילו כשלא אמר כשתלד – דשאני ברייתא דגר שמת דבבנו דגר מיירי

(ii) ותדע דמכח קושיא זו דחי ירושלמי לשיטת רב ששת

(ב) תירוץ א'

(i) אכן בסוגיא דידן מחלק רב נחמן בין בנו לשאינו בנו

(ii) השתא

(1) הגם דקאמרי בגמרא לרב הונא דיקא אשר "אף כשתלד לא קנה" מכל מקום רב הונא אית ליה דהמזכה לעובר לא קנה אפילו בבנו

(2) ובריייתא דגר שמת מייתי לה רב ששת לאפוקי מרב הונא לגבי בנו

(ג) תירוץ ב'

(i) בשמעתין דהכא לא אסיק אדעתיהו ענין בנו ולכן מובן הא דמייתי רב ששת סייעתא מבריייתא להוכיח אשר עובר יש לו זכיה בדרך כלל

(ii) ודיקא ר' יוחנן בשמעתא אחריתי משתעי בבנו ומפרשי תוספות דרב נחמן מצי ליישב אשר משנתינו בשיטת ר' יוחנן אזלא

## סוגיא דעובר פוסל חלק א' הקדמה

(1) הקדמה א'

(א) עבדים שהם קנין כספו של כהן אוכלים בתרומה

(2) הקדמה ב'

(א) אין עבד אוכל בתרומה היכא דמי שאינו כהן כשר – כגון זר או נקבה או חלל – יש לו חלק בו

(3) הקדמה ג'

(א) בת יורשת נחלת מי שמת ולא הניח בנים או יוצאי יריכם

(4) הקדמה ד'

(א) ר' יוסי – עובר יש לו זכיה

(ב) רבנן דר' יוסי אליבא דרב ששת – עובר יש לו זכיה

(ג) רבנן דר' יוסי אליבא דשמואל ורב הונא – עובר אין לו זכיה

(5) הקדמה ה'

(א) אפילו למ"ד דעובר יש לו זכיה אין זכיה לעובר נקבה דיש לה אחי

(6) הקדמה ו'

(א) בפשיטות ליכא זכיה לעובר שמת בבטן או שהפילתו אמו

(7) הקדמה ז'

(א) מיעוט עוברים מתו בבטן לפני שהפילתן אמן

- (i) בן קיימא משמעו עובר אשר לעת עתה לא מת בבטן
- (ii) עוברים דבני קיימא הן חציין זכרים חציין נקבות
- (iii) נמצא דרוב עוברים לפני שהפילתן אמן זכרים ונקבות דבני קיימא הן – ומיעוט עוברים זכרים בני קיימא הן
- (8) הקדמה ח'  
 (א) ר' יוסי חייש למיעוטא ולכן חייש לעובר דדלמא זכר בן קיימא הוא  
 (ב) רבנן דר' יוסי לא חיישי למיעוטא ולכן לא חיישי לעובר דדלמא זכר בן קיימא הוא  
 (ג) ומובן דכולי עלמא חיישי לעובר דלמא או דהוא זכר בן קיימא או דהיא נקבה בת קיימא
- (9) הקדמה ט' – שיטת שמואל  
 (א) עבדי כהן שמת אוכלין בתרומה על סמך כהנים כשרים במשפחה כולה – ובלבד אשר יורשיו ממש כולן כהנים כשרים הן  
 (ב) נמצא
- (i) אשר אלו עובר אין לו זכיי' עד שיוולד – אז עד לידתו שום פסול בעבר (כגון שהוא זכר חלל או נקבה) אינו פוסל עבדי כהן ואוכלין משום משפחה כולה  
 (ii) ואשר אלו יש לו זכיי' אז האי פסול פוסל לעבדי כהן שמת מלאכול בתרומה משום משפחה כולה
- (10) הקדמה י'  
 (א) עובר זכר בן כהן במעי זרה – זר הוא עד לידה  
 (ב) עובר זכר בן כהן במעי כהנת – כהן הוא

## סוגיא דעובר פוסל עבדי אביו חלק ב' תד"ה דתנן העובר

בד"ה דתנן העובר כו' פוסל עבדי אביו אם הוא זר במעי כו' דהא פשיטא כו' כ"ש אם הוא ישראל כו' עכ"ל לכאורה צ"ע דהיאך ס"ד שיאכלו בתרומה עבדי אביו ישראל משום שהוא במעי כהנת ומאי פוסל שייך בו דהא לאחר שיוולד והוא זר מכ"ש שלא יאכלו שהם עבדי זר ויש לומר בעבדי אביו כהן והוא זר שנתחלל כגון שנשא אמו כשהיתה גרושה ולרבותא נקט שהיא כהנת אף על פי שאביו ואמו מכהנים ופוסל הוא עבדי אביו שהעובר זוכה בהם כר' יוסי ופוסלם מלאכול בשביל המשפחה לשמואל ודומיא דהכי קצת מוקי רב ששת מתניתין דיוצא דופן בגרושה כמ"ש התוספות לקמן וק"ל:

- (1) משנה ביבמות – ר' יוסי אית לי' דעובר עד שיוולד פוסל ואינו מאכיל – ואחר שיוולד מאכיל ואינו פוסל
- (2) תוספות – מטעם שאינו מעניננו מוכרה אשר אין משמעו דר' יוסי אשר "עובר פוסל ואינו מאכיל עבדי אביו אם הוא זר במעי כהנת"
- (3) מהרש"א

(א) הקדמה

- (i) לכאורה קאמרי תוספות אשר לא כיוון ר' יוסי למילף אשר "זר" שהוא עובר בן ישראל פוסל ואינו מאכיל

(ב) קשיא

- (i) פשיטא אשר לא כיוון ר' יוסי ככה דהיאך סליק אדעתין אשר עובר בן ישראל יאכיל בתרומה

- (ii) ופשיטא נמי שלא כיוון ר' יוסי למידק דפוסל דיקא עד שיולד דהרי לאחר שילד כל שכן שלא יאכלו שהם עבדי זר ממש שכבר נולד
- (ג) תירוצ
- (i) בקושטא כיוונו תוספות למילף אשר
- (1) הגם דלר' יוסי "עובר בן כהן פוסל עבדי אביו אם הוא זר – במובן שהוא חלל – במעי כהנת גרושה"
- (2) מכל מקום לאו בהאי עובר משתעי ר' יוסי מטעם דמייתי תוספות ואשר אינו מעניינו
- (ד) שאלה
- (i) אכן מאי טעמא דעובר זה פוסל
- (ה) תשובה
- (i) קבענו לר' יוסי דאית לי' דעובר יש לו זכיל וחושש למיעוטא אשר עובר זה הריהו זכר חלל בן קיימא שיש לו חלק בעבדים
- (ii) ואי לאו עובר זה היו עבדי כהן שמת אוכלין בתרומה משום משפחה כולה אליבא דשמואל
- (ו) שאלה
- (i) אמאי מדגישינן תוספות דמדובר בבן אשתו כהנת – מה לי אשתו כהנת גרושה מה לי אשתו ישראלית גרושה
- (ז) תשובה
- (i) למילף רבותא דפוסל הגם דלא זו בלבד דאביו כהן אלא אף זו דאמו כהנת
- (4) המשך מהרש"א
- (א) אוקימתא זו בדברי תוספות "דומה קצת" לאוקימתא דרב ששת לשיטת רבנן בפרק יוצא דופן כמבואר בתוספות ד"ה בן יום אחד בדף קמב.

## דף קמב.

### רשב"ם ד"ה לכשתלד

[דף קמב עמוד א] בפרשב"ם בד"ה לכשתלד קנה כו' אף על גב דפליג ר"נ כו' דאין אדם מקנה דשלב"ל הכא כו' עכ"ל עיין בזה בהגהת אשר"י ושכתב שם עוד בשם ר"י דסברות רב הונא הפוכין מדר"נ בזה וק"ל:

### סוגיא דעובר פוסל חלק ג' תד"ה בן יום אחד

תוס' בד"ה בן יום אחד כו' ולא דחי דהך ברייתא כו' יוסי דרבנן נמי לא כו' עכ"ל מיהו רב הונא ור"נ דס"ל כשמואל דלרבנן עובר לית ליה זכייה הוה מצי לדחויי הכי דהך ברייתא כו' ר"י אלא דבלאו הכי דחי ליה שפיר אביי ורבא וק"ל:

### סוגיא דעובר פוסל חלק ד' תוספות בא"ד וי"ל

בא"ד וי"ל דהתם תלינן שמא כבר כו' מת העובר בבטן ולית ליה זכייה (הכי) עכ"ל ר"ל דהתם כיון דאיכא למיחש להכי שכבר מת אף על גב שאינו שכיח סמוך ההוא מיעוטא

**למחצה נקבות ולא יאכלו בתרומה אבל הכא אדרבה אית לן למיזל בתר רובא דאינן מתין עד שמפילין ואית להו זכייה וק"ל:**

(1) משנה וגמרא בפרק יוצא דופן כמבואר בתוספות ומהרש"א

(א) רבנן סברי דעובר אינו פוסל עבדי כהן שמת מלאכול בתרומה

(ב) רב ששת אית לי' אשר לרבנן עובר יש לו זכיי' ומבאר שיטת רבנן ככה

(i) מדובר בעובר במעי כהנת גרושה ודלכן אלו ודאי עובר זכר בן קיימא הוא הרי הוא חלל ופוסל עבדי כהן כיון דיש לו זכ' ויש לו חלק בעבדים – שים לב עוד אשר אלו ודאי נקבה בת קיימא היא גם כן היתה פוסל לעבדים באופן דאין לה אחי ודלכן יש לה זכיי'

(ii) ואף על גב דלרבנן עובר יש לו זכ' מכל מקום אינו פוסל דמדובר בדאיכא אחים כשרים בני אשה אחרת שאינה גרושה ודלכן עובר נקיבה לית לה חלק בעבדים ואינה פוסלת – ורבנן לא חיישי למיעוטא דהאי עובר הרי הוא חלל זכר בן קיימא נגד רוב כשמצרפין עוברים דכבר מתו בבטן למחצה דנקבות

(2) ברייתא דגר שמת

גר שמת ובזבו ישראל נכסיו דקא סברי דלית לי' יורשים לאח"כ שמעו שאשתו דגר מעוברת היתה ולבסוף כשהפילה אשתו החזיקו מקצתם שנית בנכסיו וקבעו דאותן שהחזיקו בראשונה – לפני שהפילה אשתו – לא קנו ואותן שהחזיקו בשני' – לאחרי שהפילה אשתו – קנו

(3) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) שים לב

(i) אשר באוקימתא דרב ששת לגבי עבדי כהן שמת אין עבדי כהן פסולין אלא בגוונא דעובר זכר בן קיימא הוא וגוון זה מיעוט הוא כדאמרן

(ii) מה שאין כן בברייתא דגר שמת דליכא יורשין אחרים לגר – אותן שהחזיקו בראשונה לא קנו בגוון דעובר או שהוא זכר בן קיימא או שהיא נקבה בת קיימא וגוון זה רוב הוא נגד מיעוט עוברים אשר כבר מתו בבטן כשהחזיקו בראשונה

## **תד"ה נוחל בנכסי האם**

**בד"ה נוחל בנכסי כו' וכגון שלא היה לו אלא העובר לבד כו' עכ"ל ה"מ לפרושי בכה"ג אפילו ביש לו עוד בנים והקנה נכסיו לאחרים אם לא ירשנו זה וקתני דדוקא בן יום אחד נוחל מאביו להנחיל לאחיו אבל עובר לא ויזכו בנכסיו האחרים אלא דניחא להו לפרושי הכי דאינו דומה שיקנה אדם נכסיו לאחרים אם יש לו בנים וק"ל:**

## **דף קמג.**

### **סוגיא דאת וחמור חלק א' גמרא ואמאי את וחמור**

[דף קמג עמוד א] גמרא ואמאי את וחמור נ"ל לפרש לפרשב"ם דמשום מיחוש דיש בפנימי של תרומה מר יותר מבאינך צריך להוסיף מתוק כביצה מקישות אחרת ומיהו מדשמעינן מר' יוסי דפנימי של קישות מר הוא ה"ל את וחמור שהמתוק והמר של כל מ"ט הקישואין אמר שיחול על מתוק ומר של קישות זה וכיון דלא פירש שיהיה המר חל על המר והמתוק על המתוק אלא שאמר סתם מ"ט קישואין יחולו על קישות זה אם כן חצי המתוק של מ"ט

הקישואין יחול עליו שפיר שם חולין על חצי מתוק של קישות זה אבל שאר המתוק מן המ"ט לא מבטיל שם טבל מיניה דחצי המר של קישות זה לא חל עליו שם תרומה וקשיא אף לרב נחמן דאמר את וחמור קנה מחצה והכא הרי קנה כולו שהמתוק של מ"ט כולו חלה עליו שם חולין שהתרומה חל על כל המתוק שבקישות זה ולא חל על המר שבקישות זה כלל שהוא כמו החמור והתוספות שהקשו בפשיטות למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון כו' אין זה סותר פי' רשב"ם דודאי בסתם אין החיצון חל על החיצון כו' למאי דס"ד דה"ל את וחמור כמ"ש אלא שהקשו למה אמר ר' יוסי להוסיף על החיצון ה"ל לתקן הדבר בלא הוספה אלא שיפרש דבריו החיצון יפטור החיצון כו' ומיהו הא לא ניחא להו כפרשב"ם למיחש דאיכא בפנימי זה מר יותר מבאינך ותו לא מידי ומהרש"ל הבין השמועה בדרך אחרת ולא ידעתי מי הכריחו לכך ואין להאריך ודו"ק:

(1) גמרא

(א) "את וחמור תקני נכסי"

(i) רב נחמן – "את" קונה מחצה

(ii) רב המנונא – לא אמר כלום ואפילו מחצה לא קנה

(iii) רב ששת – "את" קונה הכל

(2) ברייתא

(א) ר' יוסי אומר אין לך מר בקישות אלא פנימי שבו לפיכך כשהוא תורם מוסיף על החיצון שבו ותורם

(3) רשב"ם

כשהוא תורם - קישות אחד מחמשים איכא למיחש דלמא איכא מר בפנימי שבו טפי מאינך ואין כאן אחד מחמשים במתוק ונמצא תורם מן המר על המתוק הלכך כשהוא תורם מוסיף על המתוק כביצה מקישות אחרת ותורם קישות וכביצה על הארבעים ותשע ואיכא השתא מתוק בתרומה טובא ונמצא תורם מן המתוק על המתוק

(4) גמרא

(א) קשיא

(i) ברייתא "את וחמור הוא" ומסייעת לשיטת רב ששת אשר "את" קונה הכל

(ב) תירוק

(i) שאני התם דמדאורייתא תרומה מעלייתא היא כשתורמין מן הרעה על היפה

(5) רשב"ם

(א) ביאור קושיא דגמרא

(i) הקדמה

(1) תורם כיוון אשר מתוק ומר בקישות תרומה יבטלו שם טבל ב-49 קישואין אחרים

(2) שם תרומה לא מצי לחול על מר בקישות של תרומה לתקן מתוק של שאר קישואין

(ii) שאלה

(1) האיך יחול שם תרומה על מתוק בקישות של תרומה – הרי מתוק בקישות של תרומה "את"

הוא ומר בקישות של תרומה "חמור הוא" – ולרב המנונא כיון דחמור (מר) אינו קונה שם

תרומה לתקן למתוק אף "את" (מתוק) אין לו ליקנות שם תרומה



(iii) תשובה

- (1) אלא מוכרח דצודק רב ששת אשר מי שמתכוין לזכות לאת וחמור – כיון דחמור לא קנה – קונה "את" הכל
- (ב) ביאור תירוץ דגמרא
- (i) מדאורייתא תורמין מן הרעה (המר) על היפה (היינו המתוק)
- (6) מהרש"ל
- (א) קשיא לרשב"ם
- (i) מהיכי תיתי דברייתא לא מצי אתיא כרב נחמן דסבירא לי' אשר את וחמור קנה מחצה והכא נמי שפיר מתקן מתוק בקישות של תרומה למתוק בשאר קישואין
- (7) שיטת מהרש"ל שלא כשיטת רשב"ם
- (א) תורם כיוון אשר מתוק בקישות של תרומה יתקן מתוק בשאר קישואין דיקא בחשבון של חלק א' למ"ט חלקים בדרך אדם בינוני שתורם אחד מחמישים
- (ב) ר' יוסי חושש אשר מתוק בקישות של תרומה הריהו פחות מן חלק אחד לגבי מ"ט חלקים בשאר קישואין ודלכן מצרכי רבנן שיוסיף כביצה מתוק למתוק של קישות של תרומה – ברם מדאורייתא לא איצטריך הוספה זו ושפיר מתקן קישות של תרומה חלקים יותר ממה שכיוון התורם – וזאת לא יתכן אלא לרב ששת דלרב נחמן לא מצי "את" לקנות יותר ממה שכיוון הנותן ליתן למי שהוא "את"
- (ג) ומתרצי אשר מדאורייתא תורמין מן הרעה (היינו המר) על היפה (היינו המתוק)
- (8) מהרש"א לביאור רשב"ם
- (א) קושיא דגמרא
- (i) תורם לא כיוון אשר מתוק יתקן דיקא מתוק ואשר מר יתקן דיקא מר – ומכל שכן דלא כיוון אשר מתוק יתקן מתוק דוקא בחשבון 1:49 – אלא כיוון אשר מר ומתוק של קישות של תרומה יתקנו בדרך כלל למר ומתוק של שאר קישואין – דהיינו אשר מר של קישות של תרומה יתקן חציו לחצי המר של שאר קישואין וחציו האחר לחצי המתוק של שאר קישואין ואשר מתוק של קישות של תרומה אף הוא יתקן חציו לחצי המר של שאר קישואין וחציו האחר לחצי המתוק של שאר קישואין
- (ii) עכשיו מר של קישות של תרומה לא מצי לתקן לחצי המתוק של שאר קישואין – ונמצא אשר חצי מתוק של שאר קישואין לא ניתקן אי לאו דאזלינן בשיטת רב ששת אשר באופן זה מתקן מתוק של קישות של תרומה (דהיינו את) לכל מתוק של שאר קישואין במקום המר (דהיינו חמור) שאין בכחו לתקן מתוק כל עיקר
- (ב) ומתרצי אשר מדאורייתא מתקן מר למתוק
- (ג) שים לב דכיון דלשיטה זו לא תליא קושיא דגמרא לרב נחמן בכוונת התורם ליתרום מן מתוק על מתוק או ליתרום בחשבון – ולכן מובן דלהקשות קושיא זו לא סמכי בגמרא אדר' יוסי דחייש לחשבון – ולא מייתי להך דר' יוסי אלא להוכיח אשר פנים של קישות מר הוא
- (9) תוספות ד"ה אין לך מר בקישות
- תימה כיון דבכל קישואין הפנימי מר והחיצון מתוק למה לא יתרום מזה על זה והלא החיצון יפטור החיצון והפנימי יפטור הפנימי ולמה צריך להוסיף על החיצון
- (10) מהרש"א
- (א) קשיא

(i) לשון תוספות "מזה על זה" לכאורה מוכיח דלא הבינו תוספות לשיטת רשב"ם באופן שפירש מהרש"א – אלא נקטו אשר רשב"ם אית לי' דהתורם כיוון אשר מתוק יחול דיקא על מתוק ואשר מר יחול דיקא על מר

(ב) תירוץ

(i) באמרם "מזה על זה" אכן כיוונו תוספות למימר אשר לרשב"ם בדרך מהרש"א אזל דמי שתורם תורם בדרך סתם מן קישות של תרומה על קישואין אחרים כדביארנו ודלכן שייך דין את וחמור

(ii) ולא נחתי תוספות להקשות אלא לר' יוסי דחייש דיכול להיות שלא יספיק מתוק בקישות של תרומה בחשבון 1:49 – דבמקום להוסיף כביצה מתוק הוה לי' ר' יוסי לתקן אשר תורם יאמר בפירוש אשר מתוק בקישות של תרומה יתקן מתוק בשאר קישואין בלי חשבון

(ג) בדרך אגב תדע דתוספות גופייהו פליגי על רשב"ם וס"ל דר' יוסי לא חייש לחשבון ומפרשי לדברי ר' יוסי באופן אשר אינו מעניננו

## סוגיא דאת וחמור חלק ב' תד"ה רב נחמן אמר

תוס' בד"ה רב נחמן אמר כו' הוא ואת וחמור לא קנה לאו משום דהלכתא הכי כו' עכ"ל לפי מה שנראה מפרשב"ם וכמ"ש מהרש"ל דמהך דה' נשים מתיב תיובתא בשמעתין נמי לרב נחמן דאמר את וחמור קנה מחצה והכא הג' נכריות קנו כל הכלכלה לק"מ מהתם דשפיר פריך התם אף לרב נחמן והא את וחמור הוא ולא קנה מיהת מחצה לרב נחמן והכא קתני דג' נכריות קנו כולה אלא דלא משמע להתוספות שום דיוקא למימר הכי דקנו כולה דאימא דקנו שלשה חלקים מהכלכלה ושני חלקי האחיות לא קנו והיינו כרב נחמן ואם כן ע"כ לא פריך התם אלא לרב המנונא דלא קנו ולא כלום ולישנא דאת וחמור לא קנה סתם נמי משמע הכי דלא קני כלל ודו"ק:

(1) ברייתא

מעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות וליקט אחד כלכלה של תאנים ואמר הרי כולכן מקודשת לי בכלכלה זאת – אמרו חכמים אע"ג דלא מצי לקדש לאחיות מכל מקום נכריות מקודשות ואותן נכריות קונות לכלכלה בתורת קידושין

(2) גמרא כמבואר ברשב"ם

(א) הקדמה

(i) נוקטין אשר נכריות קונות לכל הכלכלה בתורת קידושין

(ב) קשיא

(i) בין לרב המנונא דאמר את וחמור לא קנה כלום בן לרב נחמן דאמר את וחמור קנה מחצה – הרי אחיות דלא מציי לקנות חלק בכלכלה בתורת קידושין "חמור" הן ונכריות דמציי לקנות חלק בכלכלה בתורת קידושין "את" הן – ואפילו לרב נחמן לא היו להן לקנות אלא חלקן לפי שיעורן דהיינו 3/5

(ג) תירוץ דגמרא אינה מעניננו

(3) תוספות

(א) הלכה כרב נחמן דאת וחמור קנה מחצה

(4) גמרא במסכת קידושין

(א) רבא – היאך מצית למימר דהני נכריות קנו הרי את וחמור הוא ואת וחמור לא קנה

(5) תוספות כמבואר במהרש"א

(א) לא מקשה רבא אשר להלכה לא הוי להו לקנות כלום כדרב המנונא – דבקושטא אף רבא סובר דהלכה כרב נחמן דקני מחצה – אלא מקשה לרב המנונא אשר לשיטתו לא הוה להן לקנות כלום

(6) מהרש"א

(א) לשיטת רשב"ם אשר הני נכריות קנו לכל הכלכלה מצינו לפרושי בפשיטות אשר רבא מקשה קושייתו אף לרב נחמן דהלכה כמותו דלא הויה נכריות לקנות אלא ג' חלקים וב' חלקי האחיות לא קנו ובברייתא קתני דקנו כולה

(ב) ברם תוספות פליגי ארשב"ם ומשמע להו אשר בברייתא אכן לא קנו נכריות אלא ג' חלקים והיינו כרב נחמן

(ג) ואף לישנא דרבא דמקשה דהרי את וחמור הוא ולא קנה משמע דלא קנה כלום כלומר דמקשה אשר לרב המנונא הוה לן למימר דלא קנו כלום

## סוגיא דאת וחמור חלק ג' תד"ה אין לך מר בקישות

בד"ה אין לך מר כו' ונראה לר"י דר' יוסי דהכא לא איירי בשכל הקישואין מרים אלא אותה כו' עכ"ל כצ"ל ר"ל דכל הקישואין אפילו הפנימי אינו מר ומקרי אוכל משום דפנימי דבקישות זה שתריה הוא מר ואינו אוכל צריך להוסיף מן החיצון על החיצון כדי לתרום על פנימי של שאר כל הקישואין מיהו ק"ק לישנא דמוסיף מן החיצון על החיצון שכתבו התוספות דהא אף אם יוסיף מפנימי של אחד מהקישואין נמי שפיר עביד וק"ל:

## דף קמג:

### תד"ה תא שמע

[דף קמג עמוד ב] בד"ה תא שמע ובני דן כו' וי"ל דאצטריך שאם מצא דייתיקי כו' עכ"ל ולא ניחא למימר כפירוש הכתוב בספרים {סלוקי לברתא מעישור נכסים עביד הכי דלקמן גבי נכסי לבניי וה"ל ברא ובר ברא כו' ליכא למימר הכי אלא כתירוץ התוספות וק"ל:

### תד"ה והשביחו

בד"ה והשביחו גדולים כו' ולא דמי ליורד כו' לשותף כו' דשותף אינו מוחל טורחו כו' עכ"ל כפי מה שפרשב"ם וכן הסכימו התוס' לקמן ששבתו נכסים מחמת נכסים היינו לא טרחו ולא הוציאו משלהם כלום כו' אין מקום לדמות ליורד לתוך שדה של חברו שלא ברשות ולשותף כו' דאילו הני טרחו או הוציאו משלהם וה"ל כשבתו נכסים מחמת עצמן אבל דברי התוס' הם דברי ריב"ם לשיטתו כמ"ש התוס' לקמן שיש לו פי' אחר בההיא דנכסים ששבתו מחמת נכסים כמ"ש בהגהת אשר"י כמו שדה בור שהעלה שירטון ע"י עידור וזיבול אפי' טרחו בגופו רק שלא הוציאו משלהן כו' דהשתא שפיר איכא לדמות ליורד שלא ברשות כו' ולשותף שטרחו ולא הוציאו משלהן כלום ודו"ק:

(1) משנה

(א) הניח בנים גדולים וקטנים והשביחו גדולים את הנכסים – השביחו לאמצע דקטנים יש להן חלק בשבח

- (2) גמרא
- (א) במה דברים אמורים כששבחו נכסים מחמת נכסים – אבל אם שבחו נכסים מחמת עצמן השבחה לעצמן ואין לקטנים חלק בשבחה
- (3) רשב"ם
- (א) שבחו נכסים מחמת עצמן משמעו או שהשתמשו בממון עצמן או שטרחו בגופם
- (4) ריב"ם
- (א) אין השבחה לעצמן אלא אם כן הוציאו ממון עצמן – ולא מעלה ולא מוריד אלו טרחו בגופם
- (5) תוספות
- (א) הקדמה מבוססת על גמרא בדף מב:
- (i) משלמין לממונו ולטרחת גופו של היורד לתוך שדה חבירו שלא ברשות
- (ii) וגם משלמין לממונו וטרחת גופו של שותף שטרחה לנכסי שותפות
- (ב) קושיית ריב"ם
- (i) מאי שנא גמרא דידן דלא משלמין לגדולים בעד טרחת גופן היכא דלא השתמשו בממון עצמן
- (6) מהרש"א
- (א) קושיא זו לא נחית לשיטת רשב"ם דהרי לשיטתו אלו טרחו גדולים בגופם או בממונם מיקרי שבחו נכסים מחמת עצמן וכל השבחה שלהן

## תד"ה בתוספתא

בד"ה בתוספתא גרסינן אם אמרו יתומים בפני ב"ד ראו מה שהניח כו' כצ"ל:

## תד"ה השביחו לעצמן

בד"ה השביחו לעצמן ואף על גב דבהמפקיד כו' דשלא ברשות נחית דהא אין מורידין קרוב לנכסי קטן כו' עכ"ל לכאורה מאי קשיא להו מההיא דהמפקיד דהכא כיון דקאמר ראו כו' מחלי ליה משא"כ התם דלא אמר ראו וכן כתבו התוספות לקמן דאותו האח נמי היה מוצא קרובים כו' וי"ל דמ"ש התוספות לקמן היינו למאי דבעי רב חסדא מעיקרא לדמות ההיא דהמפקיד למתניתין דהכא ששבחו נכסים מחמת נכסים אבל למאי דמסיק טעמא דרב חסדא התם משום דאין מורידין קרוב לנכסי קטן ואהא קא קשיא להו הכא דמה יועיל לו שאמר ראו בפני הבית דין שהרי אין ב"ד מורידין קרוב לנכסי קטן וק"ל:

- (1) הקדמה א'
- (א) עיין בדיבור הקודם לענייני שבחו נכסים מחמת עצמן וכו'
- (2) הקדמה ב' – משנה דידן
- (א) אפילו באופן ששבחו נכסים מחמת נכסים אם אמרו יתומים גדולים "ראו" השבחה לעצמן
- (3) הקדמה ג' – גמרא בפרק המפקיד כמבואר בתוספות כאן ד"ה לא שנו
- (א) מרי בר איסק השביח נכסי אביו שמת ולא אמר "ראו" ולאחר כך בא אחיו שהוא קטן ופסק רב חסדא דהשבחה לאמצע ויש לקטן חלק בו

(ב) בראשונה נימק רב חסדא טעמ' משום דמיקרי שבחו נכסים מחמת נכסים – אבל בסוף נימק רב חסדא טעמ' משום דאין מורידין קרוב לנכסי קטן ודלכן ירידת מרי בר איסק היתה שלא ברשות בית דין

(4) תוספות בד"ה לא שנו מפרשי לגבי הך דמרי בר איסק דיתומים גדולים באמרם "ראו" נותנין ליתומים קטנים היכולת ע"י קרוביהם לשכור פועלים מתפיסת הבית – ואלו לא שכרו קטנים פועלים מחלו קטנים חלקם בשבח

(5) תוספות ד"ה השביחו לעצמן

(א) קשיא

(i) בגמרא דידן הוה לן למימר השבח לאמצע כיון דלכאורה ירדו יתומים גדולים שלא ברשות בית דין לנכסי קטנים

(6) מהרש"א

(א) קשיא על קושיית תוספות בד"ה השביחו

(i) אמאי לא מתרצי דבסוגיא דידן מדובר בשאמרו יתומים גדולים ראו

(ב) תירוץ

(i) הא דקאמרי תוספות בד"ה לא שנו דאי אמרי גדולים "ראו" מחלי קטנים לחלק דלהן – לא אמרוה אלא לשיטה ראשונה דרב חסדא לפני דסליק אדעת' דמרי בר איסק שלא ברשות בית דין ירד – ומנמקין תוספות דלשיטה א' לא זכה מרי בר איסק מחמת דלא אמר "ראו" והלכך לא מחל לו אחיו

(ii) ברם תוספות מודי דלאחר דסליק אדעת' דר חסדא דמרי בר איסק שלא ברשות ירד אז לא הוי מהני "ראו" למרי בר איסק

## דף קמד.

### תד"ה אודייני.

[דף קמד עמוד א] בד"ה אודייני כו' אידוויני כמו דוי להכא ולהכא כו' עכ"ל בריש מסכת תמיד והוא מלשון זוזי ע"ש:

### סוגיא דאשה יורשת חלק א' תד"ה באשה יורשת

בד"ה באשה יורשת פי' בקונטרס כו' ומת יעקב אביהם ואח"כ מתו ראובן ושמעון כו' עכ"ל בפי' הקונטרס פי' בהיפך שמתו ראובן ושמעון קודם ואח"כ מת יעקב וירשו בני ראובן ובת שמעון כו' אבל התוספות הפכו פירושו כדי ליישב לישנא דראו מה הניח לי בעלי כו' כמ"ש ר"י לקמן דכיון שהבעל אוכל פירות כו' שייך שפיר ראו מה שהניח כו' דלפי' הקונטרס שלפנינו לא יתיישב ודו"ק:

(1) משנה

(א) רישא

(i) האשה שמת בעלה ולאחר כך השביחה את הנכסים השביחה לאמצע ויש ליתומין חלק בשבח

(ב) סיפא

- (i) אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי השביחה לעצמה ואין ליתומין חלק בשבח
- (2) גמרא
- (א) שאלה כמבואר ברשב"ם
- (i) אשה בנכסי יתומין מאי עבידתה – או תקח כתובתה ותלך לה או תטרח קמי יתמי ותהי' ניזונית ומעשה ידי' שלהן ואין לה להשתכר בממון היורשים
- (ב) תשובה
- (i) מדובר באשה יורשת בהדי יתמי
- (3) רשב"ם
- (א) הי לך ב' אופנים בהן יורשת אשה בהדי יתמי
- (ב) אופן א'
- (i) ראובן ושמעון אחין בני יעקב היו – ראובן נשא בת שמעון – ראובן ושמעון מתו ולאח"כ מת יעקב אביהם
- (ii) נמצא אשר בני ראובן יורשים חלק בנכסי יעקב מכח ראובן אביהם ובת ראובן אשת שמעון יורשת חלק בנכסי יעקב מן שמעון אביה
- (ג) אופן ב'
- (i) בת בין הבנות או בת הבן בין הבנים
- (ii) נבאר אופן זה להלן
- (4) תוספות
- (א) באופן א'
- (i) שלא כרשב"ם דפירוש אשר מקודם מתו ראובן ושמעון ולאחר כך מת יעקב
- (ii) מפרשי תוספות אשר מקודם מת יעקב ולאחר כך מת שמעון ובסוף מת ראובן – ובני ראובן יורשין נכסיו שנפלו לראובן מן יעקב ובת שמעון יורשת נכסים שנפלו לשמעון מן יעקב
- (ב) קשיא
- (i) בת שמעון ירשה לנכסי' משמעון ולא מראובן – ואמאי אמרה ראו מה שהניח לי בעלי
- (ג) תירוץ
- (i) לאחר שמת שמעון אבי אשת ראובן זכה ראובן בפירות נכסים שנפלו לאשתו מן שמעון – ובסוף כשמת ראובן נוטלתן בחזרה ואומרת "ראו מה שהניח לי בעלי"
- (5) מהרש"א
- (א) שים לב
- (i) אשר לשיטת רשב"ם אשר יעקב מת לאחר שמתו ראובן ושמעון – לא הגיעו נכסי יעקב לבת שמעון עד לאחר שמת ראובן ולעולם לא אכל ראובן לפירות דהני נכסי
- (ii) ולכן מובן הא דעדיף להו לתוספות לפרש אשר יעקב מת מקודם

## סוגיא דאשה יורשת חלק ב' תוספות בא"ד וקצת קשה

בא"ד וק"ק לישנא דראו מה הניח לי בעלי כו' עכ"ל ומיהו מ"ש רשב"ם עוד או כגון בת בין הבנות או בת הבן כו' לכאורה הוא קשה לישנא דראו מה הניח לי בעלי ויש ליישב בת בין הבנות כפירוש הרי"ף ראובן שנשא בת שמעון ויש לשמעון עוד בנות ומת ואחר כך מת גם ראובן בלא בנים וכעין זה יש לפרש בת הבן בין הבנים שיש לשמעון בנים וראובן נשא בת בן שמעון ומת אותו הבן ולא הניח רק אותה הבת אשת ראובן וגם שמעון מת ואח"כ מת גם ראובן נמצא בת בן שמעון יורשת את ראובן בין הבנים של שמעון ומיהו אם היה כוונת רשב"ם כך לא היה לו לסתום לקצר דבריו ואולי כי רשב"ם לא חש להא דקתני בסיפא ראו מה הניח לי כו' שהוא מפרש הסיפא לענין אלמנה דוקא ולא איירי כלל באשה יורשת כנראה מפירושו במתני' אבל הרישא איירי באשה יורשת ומצי איירי ביורשת אביו ממש בת בין הבנות דלא מצי לאוקמא הרישא נמי באלמנה כדפרכינן אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה ודו"ק:

(1) מהרש"א

(א) לכאורה כיוון רשב"ם באופן ב' שלו ככה:

(i) בת בין הבנות משמעו "בת בין הבנות ממש" – דליתנהו אחים לאשה וירשה לנכסי אביה בהדי אחיות' הקטנות

(ii) בת הבן בין הבנים מדובר באשה שהיא בת ראובן בן יעקב ואין לראובן יוצאי ירך אחרים – ראובן מת ולאחר כך מת יעקב אביו והניח יתומים קטנים אחי ראובן – נמצא דאשה יורשת בנכסי יעקב במקום ראובן בהדי יתומים קטנים אחי ראובן

(2) מהרש"א

(א) קשיא

(i) אמאי אמרה ראו מה שהניח לי בעלי

(ב) תירוץ

(i) אולי כיוון רשב"ם לשיטת רי"ף בפירוש בת בין הבנות

(1) ראובן ושמעון אחים – ראובן נשא בת שמעון – ולשמעון היו עוד בנות אחרות – שמעון מת ולאח"כ מת ראובן – בנות שמעון היו יורשיו הכי קרובים של ראובן

(2) נמצא דבת שמעון יורשת בנכסי ראובן בהדי אחיות' ושפיר אומרת ראו מה שהניח לי בעלי

(ii) ולבת הבן בין הבנים תפרש באופן דומה

(1) ראובן ושמעון אחים – לראובן לא היו בנים ושמעון היו לו בנים – מדובר באשה בת בן אחד של שמעון ואותו בן שמעון אין לו יורשים אחרים – ראובן נשא בת בן שמעון – מקודם מת בן שמעון ולאחריו מת שמעון ובסוף מת ראובן

(2) נמצא דיורשי ראובן הן בני שמעון ואשת ראובן שהיא בת בן שמעון שמת ושפיר אומרת ראו מה שהניח לי בעלי

(ג) קשיא

(i) אלו כוון רשב"ם להני פירושי הוי לי' להאריך ולא לקצר

(3) המשך מהרש"א – מהלך אחרת לביאור דרשב"ם

(א) ניהדר ללשון המשנה

(i) רישא – האשה שמת בעלה שהשביחה את הנכסים השביחה לאמצע

(ii) סיפא – אם אמרה ראו מה שהניח לי בעלי השביחה לעצמה

(ב) שים לב דברישא לא קתני "אם אמרה ראו"

(ג) עכשיו

(i) קושיית "אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה" אין לה מקום אלא ברישא ודיקא לתרץ קושיא זו אוקמוה לרישא באשה יורשת – ובזה מובן אשר רשב"ם באופן ב' כיוון לבת בין הבנות ממש וליכא למיפרך דבאופן זן לא שייך למימר "ראו מה שהניח לי בעלי"

(ii) סיפא לא משתעי באשה יורשת נכסים אלא משתעי באשה אלמנה דאמרה "ראו שאני משביח מה שהניח לי בעלי בכתובה שלי והרי אני עושה ואוכלת ואיני נוטלת מזונות" יש לה חלק בשבה עד שנוטלת כתובתה

(ד) למהלך זה מיושב נמי הא דקבענו דלכאורה באופן א' דרשב"ם לגבי יעקב שמת וכו' לכאורה ליכא למימר ראו

(ה) שאלה

(i) למה לא נקטו בגמרא אשר אף רישא דמשנה באלמנה מיירי ולא באשה יורשת נכסים

(ו) תשובה

(i) שלא כבסיפא דקתני אשר אשה אומרת "הרי אני עושה ואוכלת וכו'" ומצינו לנמק דמדובר באשה שאומרת הרי אני עושה ואוכלת עד שאגבה כתובתי ודלכן לית להקשות אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה

(ii) ברישא לא קתני "הרי אני עושה ואוכלת וכו'" ולכן אלו אמרת דרישא באלמנה שאינה יורשת משתעי תיקשי כדלעיל "אשה בנכסי יתמי מאי עבידתה"

## דף קמד:

### תד"ה חלה ונתרפא

[דף קמד עמוד ב] בד"ה חלה ונתרפא כו' ותני בתוספתא בד"א ברפואה שיש כו' ושאיין לה קצבה הרי היא כמזונות ובאונס דהכא אין חילוק כו' עכ"ל לכאורה דהאי בד"א דקתני בתוספתא אמתניתין קאי דאיירי בחלה בפשיעה כדמוקמינן לה הכא אבל באונס אין חילוק אבל הטור ח"מ סימן קע"ז לא הבין השמועה כך אלא דבאונס יש חילוק בין יש לו קצבה לאין לו קצבה אבל בפשיעה אין חילוק ובכל גוונא נתרפא משל עצמו והב"י תמה עליו דלא משמע כן מדברי התוספות דהכא גם מחידושי הרמב"ן ומדברי הרא"ש דמדבריהם משמע דאפשיעה קאי ושמעתי ליישב דברי התוס' דהכא ע"פ דעת הטור ושיעור דבריהם כן הוא ובאונס יש לחלק כן דהכא ברישא דמוקי לה אין חילוק כו' ובכל גוונא משל עצמו וצ"ל לפי זה דמתניתין בין בפשיעה בין באונס קתני נתרפא משל עצמו ומיהו אינן שוין דבפשיעה בכל גוונא הוא משל עצמו ובאונס יש חילוק כו' וה"ק בתוספתא בד"א דאפי' באונס משל עצמו ברפואה שיש לו קצבה ובשמעתין ה"ק הא דסתם תנא לומר משל עצמו



אפילו באין לו קצבה לא שנו אלא בפשיעה אבל באונס יש חילוק דבאין לו קצבה נתרפא (משל עצמו) {מן האמצע} ותו לא מידי כן נראה ליישב דברי הטור ודו"ק:

(1) משנה

(א) אחד מן האחין שחלה ונתרפא ונתרפא משל עצמו

(2) גמרא

(א) רבין – לא שנו אלא שחלה בפשיעה – אבל חלה באונס נתרפא מן האמצע

טבלא א' רבין	
לא שנו דמשל עצמו אלא בחלה בפשיעה	אבל חלה באונס נוטל מן האמצע

(3) לשון תוספות

תניא בתוספתא בד"א דנתרפא משל עצמו – ברפואה שיש לה קצבה אבל רפואה שאין לה קצבה – נתרפא מן האמצע ובאונס דהכא אין חילוק בין אין לה קצבה ליש לה קצבה"

(4) מהרש"א

(א) שאלה על "במה דברים אמורים" דתוספתא

(i) האם משמעו במה דברים אמורים בפשיעה דנוטל משל עצמו כטבלא ב'

טבלא ב'	
בד"א דבפשיעה נוטל משל עצמו – ביש לו קצבה	אבל בחלה באונס נוטל מן האמצע אפילו ביש לו קצבה

(ii) או דמשמעו במה דברים באונס דנוטל מן האמצע כטבלא ג'

טבלא ג'	
בד"א דבאונס מן האמצע – ברפואה שאין לה קצבה	אבל בפשיעה נוטל משל עצמו אפילו ברפואה שאין לה קצבה

(ב) ולכן

טבלא ג'	טבלא ב'	
משל עצמו	משל עצמו	בפשיעה בקצבה
משל עצמו	מן האמצע	בפשיעה באין קצבה
משל עצמו	מן האמצע	באונס בקצבה
מן האמצע	מן האמצע	באונס באין קצבה

(ג) תשובה

(i) לכאורה מסתבר דתוספתא בחלה בפשיעה קמייירי כטבלא ב' דומיא למשנתינו דרבין מוקי לה בחלה בפשיעה כטבלא א'

(ii) וכן משמע נמי מלישנא דתוספות: "ובאונס דהכא אין חילוק" דלכאורה משמעו דבאונס בנידון דידן אין חילוק בין יש לו קצבה לאין לו קצבה דבתרוייהו נתרפא מן האמצע

(5) המשך מהרש"א ועיין גם כן בהגהות הב"ח

(א) טור מפרש לתוספתא באופן טבלא ג' – ובית יוסף ס"ל דתוספות בשיטת טבלא ב' אזלי ומתמיהא דאמאי לא אזיל טור בשיטת תוספות כבטבלא ב'

(ב) גם מדברי רמב"ן ורא"ש משמע אשר תוספתא אפשר אפשיעה קאי

(6) המשך מהרש"א - מהלך ליישב שיטת הטור

(א) משנה דנה דנתרפא משל עצמו בין "ברישא" (כלומר בפשיעה) בין "בסיפא" (כלומר באונס)

(ב) תוספתא מפרש אשר במשנה קתני משל עצמו דיקא ברפואה שיש לו קצבה

(ג) תוספות אמרי "ובאונס" – לפרש אשר תוספתא מחלקת בין יש לו קצבה לאין לו קצבה דיקא בסיפא באונס כבטבלא ג' – כיון "דהכא" [כלומר ברישא לגבי פשיעה] אין לחלק דבכל ענין נתרפא משל עצמו

(7) עוד המשך מהרש"א לשיטת טור דאזיל בדרך טבלא ג'

(א) "שמעתין" (כלומר רבין בגמרא) מילף דהגם דמשנה מיירי בין בפשיעה בין באונס ולא מחלקת בין יש לו קצבה לאין לו קצבה ובתרווייהו נתרפא משל עצמו – מכל מקום "לא שנו [דסתם לן תנא דאין מחלקין בין יש לו קצבה לאין לו קצבה ובתרווייהו נתרפא משל עצמו] אלא שחלה בפשיעה אבל באונס [יש חילוק דבאין לו קצבה] נתרפא מן האמצע"

(8) כעין זה תמצא בהגהות הב"ח

## **תד"ה הכל בידי שמים**

בד"ה הכל בידי שמים כו' עשיר או עני חכם או טפש כדאיתא כו' עכ"ל כצ"ל:

## **תד"ה חוץ מצינים פחים**

בד"ה חוץ מצינים פחים דהיינו קור וחום כו' ובירושלמי אמר כו' א"ל הא ודאי צלותא כו' עכ"ל ר"ל דההיא דירושלמי לא משמע דפחים היינו חום דהא בידי שמים היא וצ"ל כפירוש הראשון שפירש רשב"ם דפחים מלשון פח ומוקש ועיין בתוספות בפרק אלו נערו וק"ל:

## **דף קמה.**

### **גמרא אמר רב נחמן**

[דף קמה עמוד א] גמרא אמר רב נחמן בכל מקום שנהגו להחזיר כו' כצ"ל:

### **תוספות צריך להיות**

תוס' צ"ל דבור מתחיל ולא מצי אמרה כו' וליכא למימר דר"י סבר היא יכולה כו' כצ"ל: